

POKAZATELJI SIROMAŠTVA I SOCIJALNE ISKLJUČENOSTI U 2023.

Anketa o dohotku stanovništva istraživanje je na kojem se temelji izračun pokazatelja siromaštva i socijalne isključenosti za Republiku Hrvatsku. Provedba Ankete usklađena je s uredbama EU-a i Eurostatovom metodologijom propisanim za istraživanje EU-SILC (*Statistics on Income and Living Conditions*). Istraživanje SILC, na razini EU-a, obvezatno je istraživanje i referentni izvor podataka za praćenje statistike dohotka, siromaštva i socijalne isključenosti. Istraživanje provode sve zemlje članice redovito u godišnjoj periodici.

Pokazatelji se temelje na konceptu relativnog siromaštva, koji uzima u obzir raspoloživi dohodak kućanstva, broj članova u kućanstvu (veličinu kućanstva) i distribuciju dohotka unutar populacije. Osnovni je pokazatelj stopa rizika od siromaštva. To je postotak osoba koje imaju raspoloživi ekvivalentni dohodak ispod praga rizika od siromaštva. Stopa rizika od siromaštva ne pokazuje koliko je osoba stvarno siromašno, nego koliko njih ima dohodak ispod praga rizika od siromaštva. Prag rizika od siromaštva postavljen je na 60% od srednje vrijednosti (medijana) ekvivalentnoga raspoloživog dohotka svih osoba.

U 2023. za dio prikupljenog dohotka korišteni su administrativni izvori podataka. Kako je time došlo do promjene izvora prikupljenih podataka, određeni podaci predstavljaju prekid u vremenskoj seriji u odnosu na prethodne godine u kojima su se podaci prikupljali isključivo anketiranjem kućanstava.

Prema podacima Ankete, stopa rizika od siromaštva u 2023. iznosila je 19,3%.

Prag rizika od siromaštva u 2023. za jednočlano kućanstvo iznosio je 5 924 eura na godinu, dok je za kućanstvo s dvije odrasle osobe i dvoje djece mlađe od 14 godina iznosio 12 440 eura na godinu.

1. KLJUČNI POKAZATELJI SIROMAŠTVA I SOCIJALNE ISKLJUČENOSTI U 2023.

Stopa rizika od siromaštva, %	19,3
Osobe u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti, %	20,7
Osobe u teškoj materijalnoj i socijalnoj deprivaciji (sedam ili više stavki), %	2,8
Osobe koje žive u kućanstvima s vrlo niskim intenzitetom rada, %	5,5
Prag rizika od siromaštva, euri	
Jednočlano kućanstvo	5 924
Kućanstvo s dvije odrasle osobe i dvoje djece	12 440
Stopa rizika od siromaštva prije socijalnih transfera, %	
Socijalni transferi nisu uključeni u dohodak	24,4
Mirovine i socijalni transferi nisu uključeni u dohodak	38,4
Prosjeck raspoloživog dohotka po kućanstvu, euri	18 843
Prosjeck ekvivalentnoga raspoloživog dohotka, euri	10 891

Pokazatelj **Osobe u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti** odnosi se na one osobe koje su u riziku od siromaštva ili su u teškoj materijalnoj i socijalnoj deprivaciji ili žive u kućanstvima s niskim intenzitetom rada. Prema tom pokazatelju za 2023., u Republici Hrvatskoj u takvu je položaju bilo 20,7% osoba.

Stopa teške materijalne i socijalne deprivacije prikazuje postotak osoba koje žive u kućanstvima koja si ne mogu priuštiti najmanje sedam od trinaest stavki materijalne i socijalne deprivacije i u 2023. iznosila je 2,8%.

Pokazatelj **Osobe koje žive u kućanstvima s vrlo niskim intenzitetom rada** odnosi se na one osobe (u dobi od 0 do 64 godine) koje žive u kućanstvima čiji je intenzitet rada manji od 0,2 i u 2023. iznosio je 5,5%.

Usporedba osnovne stope rizika od siromaštva i **stope rizika od siromaštva prije socijalnih transfera** pokazuje da izuzimanje socijalnih transfera iz dohotka utječe na povećanje postotka osoba koje su u riziku od siromaštva s osnovnih 19,3% na stopu od 24,4%. Ako se iz dohotka izuzmu i socijalni transferi i mirovine, tada stopa rizika od siromaštva iznosi 38,4%.

Prosjeck raspoloživog dohotka po kućanstvu iznosio je 18 843 eura u 2023., dok je **prosjeck ekvivalentnoga raspoloživog dohotka** iznosio 10 891 euro.

2. STOPA RIZIKA OD SIROMAŠTVA I OSOBE U RIZIKU OD SIROMAŠTVA ILI SOCIJALNE ISKLJUČENOSTI PREMA KLASIFIKACIJI HR_NUTS 2021. - HR NUTS 2

%

	Republika Hrvatska	Panonska Hrvatska	Jadranska Hrvatska	Grad Zagreb	Sjeverna Hrvatska
Stopa rizika od siromaštva	19,3	29,4	17,5	10,5	17,7
Osobe u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti	20,7	31,3	18,9	11,9	18,6

Veličina uzorka, na kojem je provedena Anкета u 2023., pribavlja podatke za izračun statistički pouzdanih pokazatelja na razini Republike Hrvatske te na nižim prostornim razinama: četiri prostorne jedinice za statistiku 2. razine – Panonsku Hrvatsku, Jadransku Hrvatsku, Grad Zagreb i Sjevernu Hrvatsku.

Stopa rizika od siromaštva u 2023. za Panonsku Hrvatsku iznosila je 29,4%, za Jadransku Hrvatsku 17,5%, za Grad Zagreb 10,5% i za Sjevernu Hrvatsku 17,7%.

Pokazatelj Osobe u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti za Panonsku Hrvatsku u 2023. iznosio je 31,3%, za Jadransku Hrvatsku 18,9%, za Grad Zagreb 11,9%, a za Sjevernu Hrvatsku 18,6%.

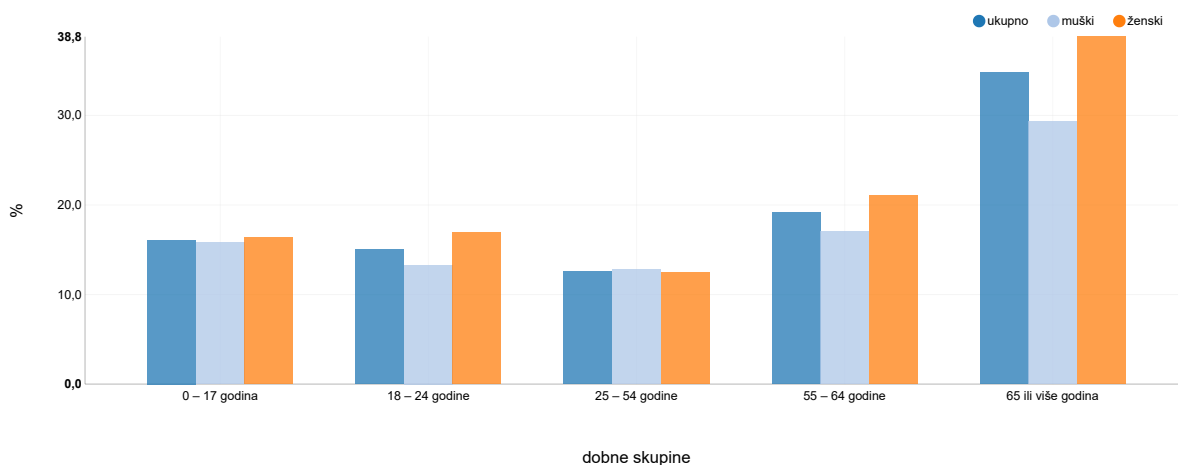
3. STOPA RIZIKA OD SIROMAŠTVA PREMA DOBI I SPOLU U 2023.

%

Dobne skupine	Ukupno	Muški	Ženski
Ukupno	19,3	17,2	21,2
0 – 17 godina	16,1	15,8	16,4
18 – 24 godine	15,0	13,3	16,9
25 – 54 godine	12,6	12,8	12,5
55 – 64 godine	19,2	17,0	21,1
65 ili više godina	34,8	29,3	38,8

Stopa rizika od siromaštva prema dobi i spolu u 2023. najviša je bila u osoba u dobi od 65 ili više godina te je iznosila 34,8%. U toj je dobnoj skupini razlika prema spolu najveća te je stopa rizika od siromaštva u žena iznosila 38,8%, a u muškaraca 29,3%. Najniža je stopa rizika od siromaštva bila u osoba u dobi od 25 do 54 godine i iznosila je 12,6%. U muškaraca te dobi iznosila je 12,8%, a u žena 12,5%.

G-1. STOPA RIZIKA OD SIROMAŠTVA PREMA DOBI I SPOLU U 2023.

4. STOPA RIZIKA OD SIROMAŠTVA PREMA NAJČEŠĆEM STATUSU U AKTIVNOSTI I SPOLU U 2023.

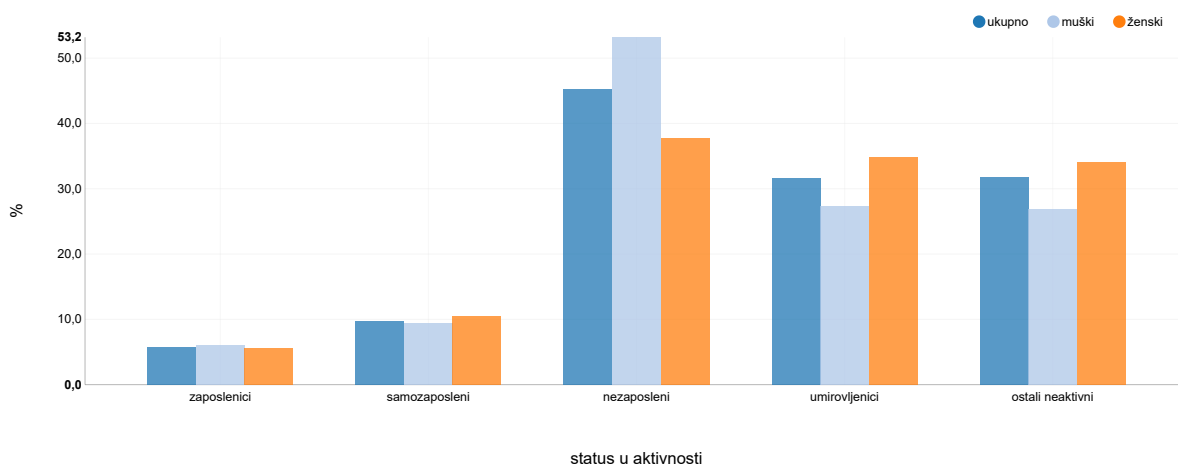
%

Status aktivnosti	Ukupno	Muški	Ženski
Rade	6,2	6,5	5,9
Zaposlenici	5,8	6,0	5,6
Samozaposleni	9,7	9,4	10,5
Ne rade	33,4	31,1	35,0
Nezaposleni	45,2	53,2	37,8
Umirovljenici	31,6	27,4	34,9
Ostali neaktivni	31,8	26,8	34,1

Stopa rizika od siromaštva prema najčešćem statusu u aktivnosti izračunana je za osobe u dobi od 18 ili više godina. Najčešći status aktivnosti osobe jest onaj u kojem je osoba provela najmanje sedam mjeseci u referentnom razdoblju.

U 2023. stopa rizika od siromaštva prema najčešćem statusu u aktivnosti bila je najviša za nezaposlene osobe i iznosila je 45,2%. Za nezaposlene muškarce iznosila je 53,2%, a za nezaposlene žene 37,8%. Stopa rizika od siromaštva prema najčešćem statusu u aktivnosti bila je najmanja za zaposlenike, 5,8%. Za žene je iznosila 5,6%, a za muškarce 6,0%.

G-2. STOPA RIZIKA OD SIROMAŠTVA PREMA NAJČEŠĆEM STATUSU U AKTIVNOSTI I SPOLU U 2023.

5. STOPA RIZIKA OD SIROMAŠTVA PREMA TIPU KUĆANSTVA U 2023.

%

Kućanstva bez uzdržavane djece	23,7
Jednočlano kućanstvo	50,2
Muškarci	39,2
Žene	56,5
Jednočlano kućanstvo, osoba mlađa od 65 godina	32,8
Jednočlano kućanstvo, osoba u dobi od 65 ili više godina	59,9
Dvije odrasle osobe	25,4
Dvije odrasle osobe, obje mlađe od 65 godina	15,2
Dvije odrasle osobe, barem jedna u dobi od 65 ili više godina	31,4
Dvije ili više odraslih osoba	17,0
Tri ili više odraslih osoba	9,4
Kućanstva s uzdržavanom djecom	14,9
Jedan roditelj s jednim ili više uzdržavane djece	24,4
Dvije odrasle osobe s jednim djetetom	12,8
Dvije odrasle osobe s dvoje djece	13,0
Dvije odrasle osobe s troje ili više djece	20,5
Dvije ili više odraslih osoba s uzdržavanom djecom	14,5
Tri ili više odraslih osoba s uzdržavanom djecom	13,6

Stopa rizika od siromaštva prema tipu kućanstva izračunana je za kategorije kućanstava bez uzdržavane djece i s uzdržavanom djecom.

U kućanstvima bez uzdržavane djece najviše stope rizika od siromaštva u 2023. bile su u jednočlanim kućanstvima, i to u onima koje čine osobe u dobi od 65 ili više godina, 59,9%, te u onima koje čine žene, za koje je stopa rizika od siromaštva iznosila 56,5%.

U kategoriji kućanstava s uzdržavanom djecom najviše stope rizika od siromaštva prisutne su u kućanstvima koja čine jedan roditelj s uzdržavanom djecom, za koje je stopa rizika od siromaštva iznosila 24,4%, i u kućanstvima s dvije odrasle osobe s troje ili više djece, za koje je stopa rizika od siromaštva iznosila 20,5%.

6. STOPA RIZIKA OD SIROMAŠTVA PREMA INTENZITETU RADA KUĆANSTVA U 2023.

%

Kućanstva bez uzdržavane djece	
Vrlo niski intenzitet rada (0 – 0,2)	75,5
Niski intenzitet rada (0,2 – 0,45)	21,0
Srednji intenzitet rada (0,45 – 0,55)	15,0
Visoki intenzitet rada (0,55 – 0,85)	4,7
Vrlo visoki intenzitet rada (0,85 – 1)	1,4
Kućanstva s uzdržavanom djecom	
Vrlo niski intenzitet rada (0 – 0,2)	78,8
Niski intenzitet rada (0,2 – 0,45)	39,4
Srednji intenzitet rada (0,45 – 0,55)	31,6
Visoki intenzitet rada (0,55 – 0,85)	11,6
Vrlo visoki intenzitet rada (0,85 – 1)	4,3

Stopa rizika od siromaštva prema intenzitetu rada kućanstva izračunana je za kategorije kućanstva bez uzdržavane djece i s uzdržavanom djecom za osobe u dobnoj skupini od 0 do 64 godine.

U 2023. stopa rizika od siromaštva prema intenzitetu rada kućanstva najviša je za kućanstva s vrlo niskim intenzitetom rada te za kućanstva s uzdržavanom djecom i iznosila je 78,8%, a za kućanstva bez uzdržavane djece iznosila je 75,5%. Vrlo niski intenzitet rada odnosi se na situaciju u kojoj osobe žive u kućanstvima u kojima nitko ne radi ili radi vrlo malo, odnosno radno sposobni članovi rade do 20,0% od ukupnog broja mjeseci u kojima su mogli raditi u referentnom razdoblju.

7. POKAZATELJI MATERIJALNE DEPRIVACIJE U 2023.

Postotak osoba koje žive u kućanstvu koje:	
- ne mogu si priuštiti adekvatno grijanje u najhladnijim mjesecima, %	6,2
- ne mogu si priuštiti tjedan dana godišnjeg odmora izvan kuće, %	39,4
- ne mogu si svaki drugi dan priuštiti obrok koji sadržava meso, piletinu, ribu ili vegetarijanski ekvivalent, %	5,5
- ne mogu podmiriti neočekivani financijski izdatak, %	41,4
Sposobnost spajanja kraja s krajem, %	
- vrlo teško	6,7
- teško	15,3
- s malim poteškoćama	44,3
- uglavnom lako	26,0
- lako	6,2
- vrlo lako	1,6
Stopa materijalne i socijalne deprivacije, %	6,2

Materijalna i socijalna deprivacija odnosi se na pokazatelje koji upućuju na materijalne uvjete koji utječu na kvalitetu života kućanstava i osoba.

Prema podacima Ankete u 2023., bilo je:

- 6,2% osoba koje žive u kućanstvima koja si ne mogu priuštiti adekvatno grijanje u najhladnijim mjesecima
- 39,4% osoba koje žive u kućanstvima koja si ne mogu priuštiti tjedan dana godišnjeg odmora izvan kuće za sve članove svojega kućanstva
- 5,5% osoba koje žive u kućanstvima koja si ne mogu priuštiti obrok koji sadržava meso, piletinu, ribu ili vegetarijanski ekvivalent svaki drugi dan
- 41,4% osoba koje žive u kućanstvima koja ne mogu podmiriti neočekivani financijski izdatak iz vlastitih sredstava (405 eura)
- 6,7% osoba živi u kućanstvima koja vrlo teško spajaju kraj s krajem, 15,3% osoba koje žive u kućanstvima koja teško spajaju kraj s krajem, a 44,3% osoba koje žive u kućanstvima koja spajaju kraj s krajem s malim teškoćama. Najmanji postotak osoba (1,6%) živi u kućanstvima koja vrlo lako spajaju kraj s krajem.

Stopa materijalne i socijalne deprivacije prikazuje postotak osoba koje žive u kućanstvima koja si ne mogu, isključivo zbog financijskih razloga, priuštiti najmanje pet od trinaest stavki materijalne i socijalne deprivacije. Stopa materijalne i socijalne deprivacije u Republici Hrvatskoj u 2023. iznosila je 6,2%.

8. OSTALI POKAZATELJI SIROMAŠTVA U 2023.

Nejednakost distribucije dohotka – kvintilni omjer (S80/S20)	4,9
Ginijev koeficijent	29,7
Relativni jaz rizika od siromaštva, %	27,6
Raspršenost oko praga rizika od siromaštva, %	
40-postotni prag	8,0
50-postotni prag	13,0
70-postotni prag	26,7
Stopa rizika od siromaštva prema statusu stanovanja, %	
Stanar	31,7
Vlasnik ili stanuje besplatno	18,9

Kvintilni omjer (S80/S20) jest pokazatelj dohodovne nejednakosti koji mjeri odnos između petoga i prvoga kvintila distribucije dohotka, tj. odnos ukupnoga ekvivalentnog dohotka 20,0% stanovništva s najvećim dohotkom i ukupnoga ekvivalentnog dohotka 20,0% stanovništva s najmanjim dohotkom. U 2023. taj je pokazatelj iznosio 4,9, što znači da je 20,0% stanovništva s najvišim ekvivalentnim raspoloživim dohotkom primalo 4,9 puta veći dohodak od 20,0% stanovništva s najnižim ekvivalentnim raspoloživim dohotkom.

Ginijev koeficijent jest mjera nejednakosti raspodjele dohotka i u 2023. iznosio je 29,7%. Kad bi postojala savršena jednakost (tj. kad bi svaka osoba primala jednaki dohodak), tad bi Ginijev koeficijent iznosio 0%. Što je vrijednost bliža 100%, to je dohodovna nejednakost veća.

Relativni jaz rizika od siromaštva jest razlika između praga rizika od siromaštva i medijana ekvivalentnog dohotka osoba koje su ispod praga rizika od siromaštva te je u 2023. iznosio 27,6%.

Raspršenost oko praga rizika od siromaštva prikazuje postotak osoba koje su u riziku od siromaštva u slučaju kada je prag rizika postavljen na 40%, 50% i 70% medijana ekvivalentnog dohotka. Stopa rizika od siromaštva u 2023. iznosila je 8,0% ako je prag postavljen na 40% medijana, 13,0% ako je prag postavljen na 50% medijana i 26,7% ako je prag postavljen na 70% medijana ekvivalentnog dohotka.

Prema statusu stanovanja stopa rizika od siromaštva u 2023. bila je veća za stanare i iznosila je 31,7%, nego za vlasnike stana, za koje je iznosila 18,9%.

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Izvor podataka

Pokazatelji siromaštva za Republiku Hrvatsku prikazani u ovom Priopćenju izračunani su iz podataka prikupljenih Anketom o dohotku stanovništva koja je provedena u 2023. (ADS 2023.). Anketa je godišnje istraživanje koje se provodi na uzorku slučajno izabranih privatnih kućanstava. Prema metodologiji ne obuhvaćaju se institucionalna kućanstva (domovi, zatvori, bolnice za trajni smještaj osoba i sl.) te populacija otoka koji čine specifičnu prostornu cjelinu zbog manje dostupnosti, osim otoka koji su mostom povezani s kopnom (Krk, Čiovo, Vir, Murter i Pag).

Anketom se prikupljaju podaci o bruto i neto dohotku kućanstava i svih članova kućanstava, podaci o obrazovnom statusu osoba, statusu u aktivnosti i zaposlenosti, brizi o vlastitom zdravlju i najmlađim članovima kućanstva, podaci o financijskome i materijalnom statusu kućanstva te podaci o ostalim aspektima životnih uvjeta kućanstava. Anketa o dohotku stanovništva uvedena je u statistički sustav Republike Hrvatske u 2010. i usklađena je s uredbama EU-a i Eurostatovom metodologijom propisanima za istraživanja EU-SILC (*Statistics on Income and Living Conditions*). Istraživanje SILC, na razini EU-a, obvezatno je istraživanje i referentni izvor podataka kojim se omogućuje praćenje i usporedivost statistike dohotka, siromaštva i socijalne isključenosti.

Prikupljanje podataka

Podaci Ankete prikupljaju se intervjuiranjem izabranih kućanstava metodama CAPI i CATI, tj. za unos podataka upotrebljava se prijenosno računalo odnosno elektronički upitnik. Anketiranje kućanstava na terenu provode posebno obučeni anketari.

U 2023. za dio prikupljenog dohotka korišteni su administrativni izvori podataka. Kako je time došlo do promjene izvora prikupljenih podataka, određeni podaci predstavljaju prekid u vremenskoj seriji u odnosu na prethodne godine u kojima su se podaci prikupljali isključivo anketiranjem kućanstava. Prikupljeni dohodi iz administrativnih izvora odnose se na dohodak od nesamostalnog rada, mirovine (starosna, obiteljska, invalidska i prijevremena mirovina) te socijalne naknade.

Rad anketara organizira Državni zavod za statistiku koji prikupljene podatke kontrolira, obrađuje i tabelira. Rezultati se objavljuju na godišnjoj razini.

Referentna razdoblja na koja se odnose podaci definirana su vrstom podataka koji se prikupljaju. Referentno razdoblje za podatke o dohotku, koji su najvažniji dio ovog istraživanja, jest prethodna kalendarska godina te je stoga za anketu ADS 2023. referentno razdoblje podataka o dohotku 2022. Za ostale podatke referentno razdoblje različito je, npr. prethodni mjesec od trenutka anketiranja, prethodnih šest mjeseci, trenutačno, prethodnih 12 mjeseci itd.

Prema Zakonu o službenoj statistici (NN, br. 25/20.), zajamčena je tajnost svih podataka koje ispitanici daju u sebi i članovima svoga kućanstva. Prikupljeni podaci upotrebljavaju se isključivo za statističke svrhe i objavljuju u agregiranom obliku.

Definicije

Kućanstvo je svaka obiteljska ili druga zajednica osoba koje zajedno stanuju i zajednički troše svoje prihode za podmirivanje osnovnih životnih potreba (stanovanje, hrana i drugo). Kućanstvom se smatra i svaka osoba koja živi sama (jednočlano kućanstvo).

Ukupan raspoloživi dohodak kućanstva jest ukupan novčani neto dohodak koji je primilo kućanstvo i svi njegovi članovi u referentnom razdoblju, tj. u prethodnoj godini. Ukupan dohodak obuhvaća dohodak od nesamostalnog rada, dohodak od samostalnog rada, dohodak od imovine, mirovine, socijalne transfere te ostale novčane primitke koje kućanstvo prima od osoba izvan kućanstva.

Ekvivalentni raspoloživi dohodak računa se tako da se ukupan raspoloživi dohodak kućanstva podijeli s ekvivalentnom veličinom kućanstva izračunanom prema modificiranoj OECD-ovoj ljestvici, prema kojoj se nositelju kućanstva dodjeljuje koeficijent 1, svakoj drugoj odrasloj osobi u kućanstvu od 14 godina i starijoj osobi koeficijent 0,5, a djeci mlađoj od 14 godina koeficijent 0,3. Postupak se primjenjuje zbog određivanja ravnomjernijeg udjela svakog člana kućanstva u stjecanju zajedničkog prihoda.

Prag rizika od siromaštva utvrđuje se tako da se za sva kućanstva izračuna ekvivalentan dohodak po članu kućanstva. Zatim se utvrđuje srednja vrijednost (medijan) distribucije dohotka i 60% od izračunane srednje vrijednosti čini prag rizika od siromaštva. Osobe čiji je dohodak ispod praga u većem su riziku od siromaštva od ostalih, ali ne žive nužno u oskudici. Prag rizika od siromaštva iskazuje se u eurima.

Stopa rizika od siromaštva kao standardni pokazatelj jest postotak osoba koje imaju ekvivalentan raspoloživi dohodak ispod praga rizika od siromaštva.

Osobe u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti jest pokazatelj koji čine osobe (postotak osoba u ukupnoj populaciji) koje su u riziku od siromaštva ili u teškoj materijalnoj i socijalnoj deprivaciji (oskudici) ili žive u kućanstvu s vrlo niskim intenzitetom rada.

Stopa rizika od siromaštva prije socijalnih transfera izračunava se tako da se pri definiranju dohotka izuzmu socijalni transferi te mirovine. Pokazatelj se upotrebljava u kombinaciji s osnovnom stopom rizika od siromaštva radi mjerenja utjecaja socijalnih transfera na rizik od siromaštva.

Nacionalna klasifikacija statističkih regija 2021. (HR NUTS 2021. – HR NUTS 2) statistički je standard koji se primjenjuje za prikupljanje, upisivanje, obradu, analizu i diseminaciju podataka regionalne statistike prema razinama prostorne podjele Republike Hrvatske. Prostorne jedinice za statistiku 2. razine jesu: Panonska Hrvatska, Jadranska Hrvatska, Grad Zagreb i Sjeverna Hrvatska.

Panonska Hrvatska obuhvaća sljedeće županije: Bjelovarsko-bilogorsku, Virovitičko-podravsku, Požeško-slavonsku, Brodsko-posavsku, Osječko-baranjsku, Vukovarsko-srijemsku, Karlovačku i Sisačko-moslavačku.

Jadranska Hrvatska obuhvaća sljedeće županije: Primorsko-goransku, Ličko-senjsku, Zadarsku, Šibensko-kninsku, Splitsko-dalmatinsku, Istarsku i Dubrovačko-neretvansku.

Grad Zagreb zasebna je statistička regija 2. razine.

Sjeverna Hrvatska obuhvaća sljedeće županije: Međimursku, Varaždinsku, Koprivničko-križevačku, Krapinsko-zagorsku i Zagrebačku.

Stopa rizika od siromaštva prema najčešćem statusu u aktivnosti izračunana je za osobe u dobi od 18 i više godina prema najčešćem statusu aktivnosti u referentnom razdoblju. Najčešći status aktivnosti osobe jest onaj status u kojem je osoba provela najmanje sedam mjeseci u referentnom razdoblju.

Intenzitet rada kućanstva jest odnos između ukupnog broja mjeseci u kojima su svi radno sposobni članovi kućanstva radili u referentnom razdoblju i ukupnog broja mjeseci koje su ti isti članovi kućanstva teoretski mogli raditi u tome istom razdoblju. Radno sposobna osoba jest osoba u dobi od 18 do 64 godine, s time da se isključuju studenti u dobnoj skupini između 18 i 24 godine i osobe koje su prema statusu aktivnosti u mirovini, osim osoba koje primaju obiteljsku mirovinu te neaktivne osobe koje su u dobnoj skupini od 60 do 64 godine, a žive u kućanstvima u kojima je glavni izvor dohotka mirovina.

Intenzitet rada definira se kao: vrlo niski (0 – 0,2), niski (0,2 – 0,45), srednji (0,45 – 0,55), visoki (0,55 – 0,85) i vrlo visoki (0,85 – 1). Vrlo niski intenzitet rada odnosi se na kućanstva u kojima niti jedan član kućanstva ne radi ili radi vrlo malo odnosno radno sposobni članovi rade 20,0% i manje od 20,0% ukupnog broja mjeseci u kojima su mogli raditi u referentnom razdoblju.

Udržavano dijete uključuje sve osobe mlađe od 18 godina te osobe u dobi od 18 do 24 godine koje žive s barem jednim roditeljem i ekonomski su neaktivne.

Kućanstva koja nisu u mogućnosti priuštiti si tjedan dana godišnjeg odmora izvan kuće odnosi se na ona kućanstva koja svim svojim članovima ne mogu priuštiti, isključivo iz financijskih razloga, odlazak na tjedan dana godišnjeg odmora izvan doma. Odmor kod prijatelja ili rodbine, odmor s besplatnim smještajem ili odmor u vlastitoj vikendici, kući za odmor i sl. smatra se odlaskom na godišnji odmor. Ako barem jedan član kućanstva iz financijskih razloga nije u mogućnosti otići na godišnji odmor, smatra se da je cijelo kućanstvo u nemogućnosti otići na godišnji odmor. Ako kućanstvo posuđuje novac od banke, prijatelja, rodbine i sl. kako bi platilo odlazak na godišnji odmor, smatra se kao da je plaćeno iz vlastitih sredstava.

Kućanstva koja nisu u mogućnosti priuštiti si svaki drugi dan obrok koji sadržava meso, piletinu, ribu ili vegetarijanski ekvivalent odnosi se na ona kućanstva koja si ne mogu isključivo iz financijskih razloga priuštiti obrok koji sadržava meso, piletinu, ribu ili vegetarijanski ekvivalent svaki drugi dan.

Kućanstva koja nisu u mogućnosti platiti neočekivani financijski izdatak odnosi se na ona kućanstva koja nisu u mogućnosti podmiriti neočekivani financijski izdatak isključivo iz vlastitih sredstava bez dodatnog zaduživanja. Neočekivani financijski izdatak jest mjesečni iznos praga rizika od siromaštva za samačko kućanstvo u prethodnoj godini te je za 2023. iznosio 405 eura. Pod dodatnim zaduživanjem podrazumijeva se da kućanstvo ne treba tražiti financijsku pomoć od drugih (banke, prijatelja i sl.) te da ne dolazi u pitanje podmirivanje tekućih redovitih izdataka. Neočekivani financijski izdatak podrazumijeva, npr. izdatak za popravak nekoga izvanrednoga kvara u stanu ili zamjenu nekoga trajnog dobra i sl.

Sposobnost spajanja kraja s krajem sposobnost je kućanstva da redovito podmiruje uobičajene i nužne izdatke s obzirom na ukupni dohodak svih članova kućanstva. Sposobnost kućanstva podijeljena je u šest razina prema kojima se kućanstvo izjašnjava: vrlo teško, teško, s malim teškoćama, uglavnom lako, lako i vrlo lako.

Stavke materijalne i socijalne deprivacije jesu:

- 1) kašnjenje s plaćanjem najamnine, računa za režije, stambenoga kredita ili potrošačkoga kredita
- 2) nemogućnost kućanstva da svim članovima priušti tjedan dana godišnjeg odmora izvan kuće
- 3) nemogućnost kućanstva da si priušti obrok koji sadržava meso, piletinu, ribu ili vegetarijanski ekvivalent svaki drugi dan
- 4) nemogućnost kućanstva da podmiri neočekivani financijski trošak
- 5) nemogućnost pristupa internetskoj vezi
- 6) nemogućnost kućanstva da si priušti automobil
- 7) nemogućnost kućanstva da si priušti adekvatno grijanje u najhladnijim mjesecima
- 8) nemogućnost kućanstva da zamijeni dotrajali namještaj
- 9) nemogućnost osobe da zamijeni dotrajalu odjeću novom
- 10) nemogućnost osobe da si priušti dva para prikladno nosive obuće
- 11) nemogućnost osobe da potroši manji iznos novca svaki tjedan za sebe
- 12) nemogućnost osobe da se redovito bavi nekom slobodnom aktivnošću
- 13) nemogućnost osobe da se okupi s prijateljima/obitelji barem jedanput na mjesec uz piće ili obrok

Relativni jaz rizika od siromaštva jest razlika između praga rizika od siromaštva i medijana ekvivalentnog dohotka osoba koje su ispod praga rizika od siromaštva, a izražena je kao postotak od praga rizika od siromaštva.

Status stanovanja kućanstva definira se u odnosu na stambenu jedinicu u kojoj je kućanstvo živjelo u vrijeme provođenja Ankete, odnosno na njihov status vezano za taj stan. U tom smislu razlikuje se status vlasnika stana i status stanara. Status vlasnika stana podrazumijeva kućanstva čiji su članovi vlasnici ili suvlasnici stana u kojem žive, bez obveze ili s obvezom otplate stambenoga kredita ili obvezom otkupa stana, ili stanari koji ne plaćaju najamninu za stan u kojem žive. Status stanara podrazumijeva ona kućanstva koja plaćaju punu (tržišnu) najamninu ili sniženu najamninu.

Nacrtni i veličina uzorka

Anketa o dohotku stanovništva jest istraživanje na panelnom uzorku slučajno izabranih privatnih kućanstava. Panelni uzorak podrazumijeva da izabrana kućanstva ostaju u uzorku četiri uzastopne godine te se tako ponovno anketiraju. Okvir za izbor uzorka stanova nastanjenih privatnim kućanstvima u 2023. temeljio se na podacima Popisa stanovništva, kućanstava i stanova u Republici Hrvatskoj 2021. godine. Ukupni uzorak činilo je 12 112 kućanstava. U izabranom uzorku za 2023. uspješno su anketirana 8 623 kućanstva, a stopa odgovora na razini kućanstva iznosila je 73,90%.

Kratice

ADS	Anketa o dohotku stanovništva
CAPI	računalno potpomognuto anketiranje
CATI	računalno potpomognuto telefonsko anketiranje
EU	Europska unija
Eurostat	Statistički ured Europske unije
HR_NUTS 2021. – HR NUTS 2	Nacionalna klasifikacija statističkih regija 2021. –statističke regije 2. razine
NN	Narodne novine
OECD	Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj

Objavljuje Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Zagreb, Ilica 3, p. p. 80.

Telefon: (+385 1) 48 06 111
Novinarski upiti: press@dzs.hr

Odgovorne osobe:

Dubravka Rogić-Hadžalić, načelnica Sektora demografskih i društvenih statistika
Lidija Brković, glavna ravnateljica

Priredili:

Branka Špoljarić i Hrvoje Žagmeštar

MOLIMO KORISNIKE DA PRI KORIŠTENJU PODATAKA NAVEDU IZVOR.

Služba za odnose s korisnicima i zaštitu podataka

Informacije i korisnički zahtjevi
Telefon: (+385 1) 48 06 138, 48 06 154, 48 06 115
Elektronička pošta: stat.info@dzs.hr

Pretplata na publikacije
Telefon: (+385 1) 21 00 455
Elektronička pošta: prodaja@dzs.hr